

ЛЕКЦІЯ 4

ПОРОДИ КОНЕЙ

- *План*

- 1. Сучасний стан породного складу коней
- 2. Класифікація порід коней
- 3. Верхові породи коней
- 4. Верхово-запряжні породи коней
- 5. Рисисті і запряжні породи коней
- 6. Ваговози

1. СУЧАСНИЙ СТАН ПОРОДНОГО СКЛАДУ КОНЕЙ

До найпопулярніших порід в Україні належать:

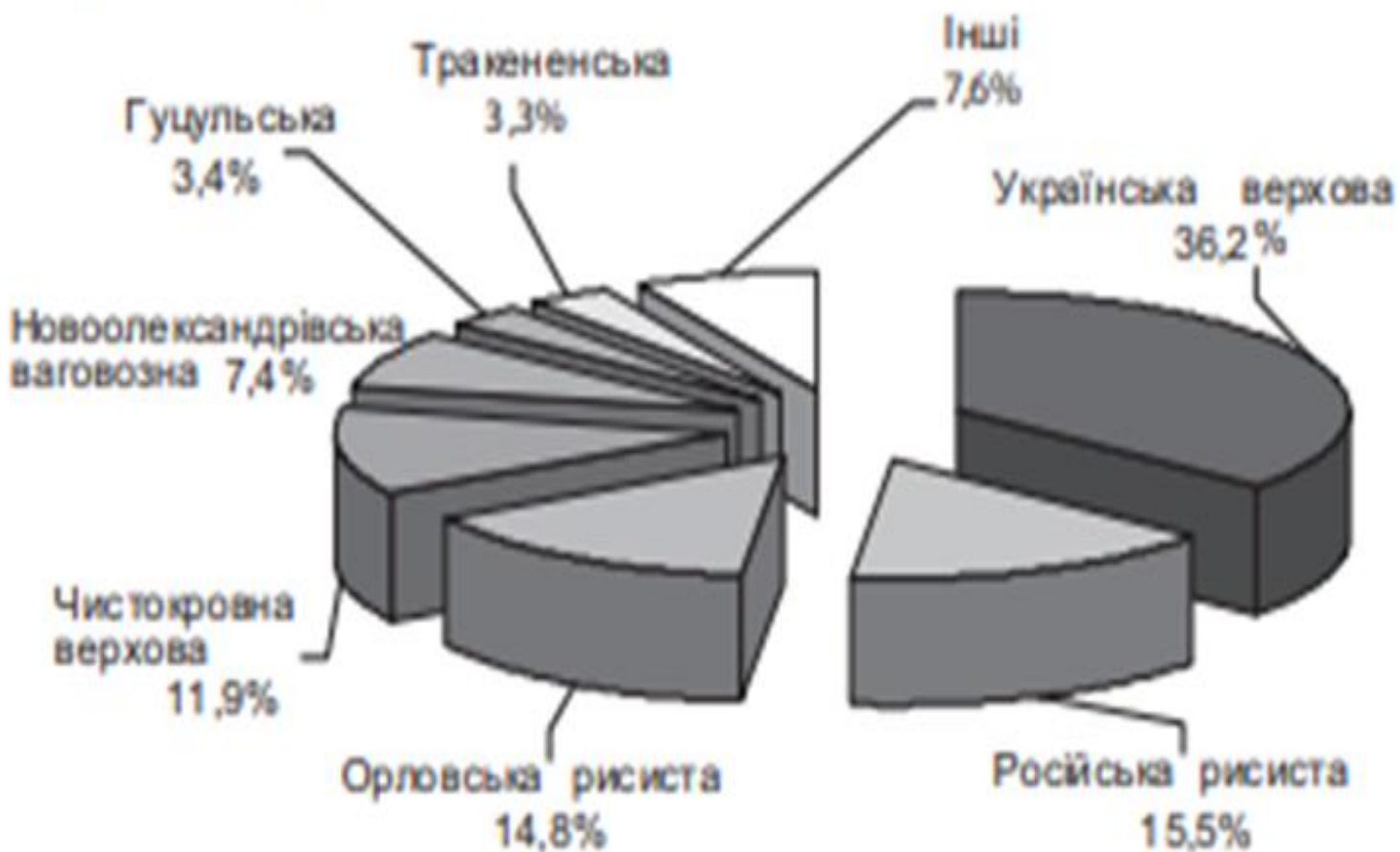
- українська верхова
- новоолександрівський ваговоз
- орловський рисак

До найпопулярніших у світі порід належать:

- *арабська;*
- *чистокровна верхова;*
- *ганноверська;*
- *голштинська;*
- *французька напівкровна;*
- *американський рисак;*
- *французький рисак;*
- *бельгійська робоча;*
- *клейдесдальська.*

Породний склад коней в Україні

ПОРОДИ НА МЕЖІ ЗНИКНЕННЯ В УКРАЇНІ

- - *черкаська,*
- - *стрілецька,*
- - *поліська,*
- - *гуцульська порода,*

2. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРІД КОНЕЙ

1. Спеціалізовані або заводські (створені штучним відбором і доббором за високого рівня селекції, оптимальних умов годівлі та утримання

2. Перехідні (що сформувалися за штучного відбору під значним впливом природних умов).

3. Місцеві (степові, лісові, гірські) (аборигенні, природні), які виникли під впливом умов зони існування

Велику групу заводських і
перехідних порід за характером їх
використання поділяють на:

- * *верхових;*
- * *верхово-запряжних;*
- * *рисистих;*
- * *ваговозів;*
- * *запряжних;*

Всі породи коней можна поділяють на:
- верхові;- упряжні;- вагвозні комбіновані (в основному місцеві)

Верховий тип коней

- - характеризуються полегшеною будовою та *підвищеною жвавистю, легким, але міцним кістяком*, добре розвиненою, щільною мускулатурою.
- Коні мають глибокі і довгі груди, довгу шию нетовстим, легку суху голову, довгі ноги з добре окресленими суглобами та сухожиллями.
- Конституція у тварин цього типу *ніжна, щільна*.
- До коней верхового типу відносяться **чистокровна верхова порода, арабська, донська, будьонівська** та ін.

ВЕРХОВІ ПОРОДИ

Англійська чистокровна

Арабська чистокровна

**Используются в конном спорте,
преимущественно в
гладких и барьерных
скачках на ипподромах**

Ахалтекінська

Ваговозний тип коней

- характеризуються *масивною статурою* і відносною коротконогістю, спокійною вдачею.
- Коні мають широкий, глибокий і розтягнутий тулуб; круп широкий, роздвоєний і спущений; голова важка, шия товста і коротка.
- Конституція у тварин груба.
- До цього типу належать *радянський та, володимирський ваговози та* ін.

ВАГОВОЗНІ ПОРОДИ

Російський ваговоз

www.egida.by

Радянський ваговоз

www.egida.by

Використовуються для важкої роботи, одержання конини, молока, кумиса

Упряжний тип коней

- за екстер'єром займає *проміжне положення між верховими та ваговозами*, ухиляючись у бік верхових. Вони мають щільну конституцію. Характерним представником цього типу є *орловський рисак*.
- До порід місцевих коней можна віднести *казахську, башкирську, бурятську, якутську та ін.*

**МІСЦЕВІ (гірські)
запряжний ТИП
коней**

**Використовуються для
одержання конини, молока,
кумиса, та для роботи**

Тушинська

Киргизька

Алтайська

МІСЦЕВІ ЛІСНІ

Мезенська

Поліська

16/09/2009

Якутська

Вятська

МІСЦЕВІ СТЕПОВІ

Бурятська

Монгольська

Башкирська

Казахська

РИСИСТІ ПОРОДИ

Російська рисиста

www.egfda.by

Орловська рисиста

Верхові породи коней

- Верхові породи створені раніше з інших порід в *Середній Азії та на Близькому Сході*.
- Тварини верхових порід найпридатніші для верхової їзди та кінного спорту.
- До найвідоміших відносять: *чистокровну і українську верхові, тракененську, арабську та ін.*

Чистокровна верхова порода

- виведена в Англії *складним відтворним схрещуванням* місцевих коней з арабськими, варварійськими, турецькими та туркменськими.
- Основну роль у формуванні породи відіграли постійний *скаковий тренінг, випробування молодняка, жорсткий відбір за жвавiстю на перегонах.*
- *Ці коні великих розмірів, високі, з сухою будовою тіла,* добре розвиненими легенями і серцем, енергійні, з добрими скаковими здібностями.
- *Масць гніда, ворона, руда, сіра.* Цінними ознаками є скороспілість, стійкість у передаванні потомству якості породи і жвавiсть. *Дистанцію 1000 м долають за 53,3 с, 1600 – 1 хв 31,8 с, 2400 м – 2 хв. 23 с.*
- Серед основних недоліків – *зниженість, недостатня витривалість, вибагливість до умов годівлі та утримання,* невисока плодючість.

Чистокровну верхову породу розводять на кінних заводах:

- *Дніпропетровському (Дніпропетровської обл),*
- *Деркульському і Стрілецькому (Луганської обл),*
- *Онуфрієвському та Олександрійському
(Кіровоградської обл).*

Українська верхова порода

- створена *складним*
відтворним *схрещуванням*
місцевих поліпшених і
угорських кобил з жеребцями
тракненської, ганноверської,
англійської чистокровної та
російської верхової порід.
- Роботу з виведення породи
провадили з 1945 по 1990 р.,
приділяючи значну увагу
спортивному тренінгу
молодняку, а також
випробуванням на подолання
перешкод.

4. ВЕРХОВО-ЗАПРЯЖНІ ПОРОДИ КОНЕЙ

- *Донська порода*
- Виведена в степах р. Дон, шляхом складного схрещування місцевих коней монгольського кореня на початку з туркменськими, арабськими, персидськими, карабахськими, а пізніше з російською верховою, стрілецькими і чистокровними верховими кіньми.
- Коні відрізняються *міцною конституцією, непримхливістю, здатністю працювати під сідлом і в збрую, легко переносять літню спеку і зимовий холод, невимогливістю до умов змісту і годівлі, високою працездатністю.*

Будьонівська

- Виведена в період **1921 – 1948** рр. на військових кінних заводах Ростовської області під керівництвом С.М. Будьонного. Під час створення породи донських кобил схрещували з жеребцями чистокровної верхової породи, помісей бажаного типу розводили «в собі» в умовах культурно-табунного змісту.
- *Коні великі, масивні, досить костисті, володіють хорошою жвавистю, здатністю до доланням перешкод, витривалі і невибагливі.*
- Від донських відрізняються більш сухої середніх розмірів головою з широко розставленими ганашами, довгої і досить високо поставленою шиєю, добре вираженою холкою, відносно короткою і міцною спиною, міцною поясницею, довгим, злегка приспущеним крупом, кінцівками з чітко окресленими суглобами, хорошими середньої величини копитами і відмінно розвиненими щільними м'язами.
- *З недоліків відмічають разкид передніх кінцівок, перехоплення під зап'ястям, м'якуватість спини.*
- *Масть – руда і золотисто-руда, рідше бура і ще рідше гніда. У породі виділено 2-внутрішньо породних типів: масивний, східний.*

Тракененська

- *Виведена у 18 ст. на Тракененському кінному заводі (тепер Калінінградська обл.) схрещуванням місцевих литовських коней з англійською чистокровною, арабською, неаполітанською, туркменською, датською та ін. породами.*
- *Масть переважно руда, гніда, ворона, кара. Коні великі, з гармонійною і міцною будовою тіла, мають спокійний норов, енергійний темперамент, у русі легкі, відзначаються доброю здатністю до виїждження, високо ціняться в кінному спорті.*
- *Розводять Тракененську породу коней в СНГ зокрема на Україні, в Польщі, НДР, ФРН та інших країнах Європи, Азії, Латинської Америки.*
- Користується великим попитом на міжнародному ринку. Тракененська порода використовувалась під час виведення української верхової породної групи коней

5. РИСИСТІ І ЗАПРЯЖНІ ПОРОДИ КОНЕЙ

- Створення рисистих порід відносять до кінця XVIII – початку XIX ст., що було пов'язано з потребою легкого міського транспорту в швидких запряжних конях.

Першу породу, яка отримала назву норфольський рисак, було виведено в Англії.

Проте селекційна робота з нею не підкріплювалася рисистими випробуваннями коней, тому не мала подальшого розвитку

***Нині у світі існує чотири спеціалізовані рисисті породи
– орловська, російська, стандартbredна (США) та
французька***

- ***Родоначальник орловського рисака Барс I народився в 1784 р., американського Гамблетоніан XI – 1849, французького Фусший – в 1883 р. Коней цих порід використовують для перевезення вантажів, на різних сільськогосподарських роботах, швидкої їзди в екіпажах та спорті.***

Остфризська

Французька рисиста

www.egida.by

www.egida.by

<http://www.liveinternet.ru/users/pony-pastila/>

Американська стандартbredна

Орловська рисиста

- порода виведена складним відтворним схрещуванням коней арабської, датської, голландської, чистокровної верхової порід із подальшим розведенням помісей «у собі».
- Характерною особливістю породи є **висока працездатність, міцний кістяк, розвинені м'язи, своєрідна краса**. Середня жива маса тварин – 500 – 550 кг. Найпоширеніші масті – сіра, гніда, ворона, рідше – руда й бура.
- Основний недолік – **невисока швидкість: їх розвиток завершується в 4 – 5-річному віці**. Орловських рисаків використовують для роботи в упряжі, поліпшення робочих коней і в біговому спорті. Вони жваві й витривалі.
- Рекорд на дистанції 1600 м – 1 хв 57, 2 с (Ковбой), 2400 – 3 хв 02,5 с (Іппіт), 3200 м – 4 хв 13,5 с (Піон).

Орловська рисиста

- *Орловська рисиста порода позитивно вплинула на виникнення рисистого конярства у Франції, Нідерландах, Німеччині, Австрії та інших західноєвропейських країнах.*
- *Племінну роботу ведуть у напрямі підвищення працездатності, жвавості, скороспілості із збереженням позитивних якостей породи.*
- *Розводять на кінних заводах: Дібрівському Полтавської, Запорізькому Запорізької, Лимарському Луганської і Лозівському Харківської областей.*

6. Ваговози

-
- Із розвитком промисловості, зростанням торгівлі, міського кінного транспорту, інтенсифікації сільського господарства в XVIII – XIX ст. сформувалися ваговозні породи коней. *В Англії були виведені шайри, клейдесдалі та суфольки, Франції – першерони, а Бельгії – ардени та брабансони.*
- Ці породи стали основою світових ваговозів і використовувалися для виведення вітчизняних порід. *Ваговози масивні й призначені для перевезення великих вантажів, на важких роботах.*

Новоолександрівський ваговоз

- виведений *схрещуванням місцевих кобил із жеребцями арденської породи та частково з брабансонами й першеронами.*
- Спочатку помісей називали російськими арденами, а після затвердження породи вона отримала назву російський ваговоз, оскільки аналогічна робота велася і в Російській Федерації.
- *Найтипівішими були дібрівські ардени*, тому певну кількість поголів'я передали Новоолександрівському кінному заводу. Робота з лініями та застосування інбридингу сприяли отриманню бажаного типу коня невеликого зросту, на низьких кінцівках, із легкою головою, короткою й широкою шиєю та довгим роздвоєним крупом. *Як самостійну породу затвердили в 1998 році.*
- Коні середні за розмірами, жива маса кобил 560, жеребців – 590 кг, відзначаються *високою працездатністю і продуктивністю, максимальне тяглове зусилля 669 кг.*

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1. Гопка Б.М., Хоменко М.Н., Павленко П.П. Конярство. К.: Вища освіта, 2004. 320 с.
- 2. Гопка Б.М., Калантар О.А., Павленко П.М. Коні в сільському господарстві. К.: Урожай, 1989. 152 с.
- 3. Гопка Б.М., Скоцик В. Є., Павленко П. М., Хоменко М. П., Колот В. І. Практикум з конярства. К.: Вища освіта, 2011. 384 с.
- 4. Горошко І.П. Калантар О. А. та ін. Правила випробування племінних коней рисистих, верхових і ваговозних порід на іподромах України. К., 2002. 64 с.
- 5. Ібатулін І.І., Сризов А.І., Цицюрський Л.І. та ін Вирощування ремонтного молодняка сільськогосподарських тварин. К.: Урожай. 1993. 248с.
- 6. Пономаренко Н.Н., Черний Н.В. Коневодство. Харків: Еспада, 2001. 352с.
- 7. Судай В.Д. Використання коней в умовах реформованого сільськогосподарського підприємства. Вінниця. 2001. 368 с.